

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 302/2025-18

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a sudcov Libora Duľu a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED]

[REDACTED], zastúpených Advokátska kancelária UHAĽ s.r.o., Štefana Moyzesa 9877/43, Zvolen, proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 17Co/39/2024 z 19. februára 2025 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 19. mája 2025 domáhajú vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a 3, čl. 51 ods. 1 a čl. 144 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 11 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) výrokom III rozsudku krajského súdu č. k. 17Co/39/2024-1212 z 19. februára 2025. Sťažovatelia žiadajú, aby ústavný súd napadnutý rozsudok vo výroku III zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. Zároveň žiadajú o náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovatelia sa ako žalobcovia domáhali na Okresnom súde Žiar nad Hronom určenia, že v žalobe špecifikované nehnuteľnosti patria do dedičstva, ako aj určenia vlastníckeho práva k daným nehnuteľnostiam. Okresný súd v poradi

prvým rozsudkom č. k. 6C/95/2014-351 z 30. októbra 2019 žalobe vyhovel (výroky I až III) a uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcom trovy konania v rozsahu 100 % (výrok IV). Rozsudok bol zrušený uznesením krajského súdu č. k. 17Co/25/2020-543 z 29. septembra 2021.

3. Následne okresný súd v poradí druhým rozsudkom č. k. 6C/95/2014-974 z 10. novembra 2023 opätovne žalobe v plnom rozsahu vyhovel a žalobcom priznal proti žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

4. Na odvolanie žalovaného krajský súd napadnutým rozsudkom z 19. februára 2025 rozsudok okresného súdu vo veci samej potvrdil. V časti týkajúcej sa trov konania napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcom náhradu trov konania v rozsahu 50 % (výrok III). Zároveň žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcom náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % (výrok IV). Zníženie náhrady trov konania (výrok III., pozn.) krajský súd odôvodnil existenciou dôvodov hodných osobitného zreteľa, ktoré identifikoval v tom, že pôvodnou príčinou sporu bolo pochybenie štátnych orgánov pri vyhotovení registra obnovenej evidencie pozemkov (ďalej aj „ROEP“). Odvolávajúc sa na judikatúru ústavného súdu, odvolací súd uzavrel, že by nebolo spravodlivé, aby všetky svoje trovy konania znášali úspešní žalobcovia, keď vzhľadom na zmeny vykonané žalovaným v konfigurácii nehnuteľností v priebehu súdneho sporu boli žalobcovia nútení si dať vypracovať dva geometrické plány a vyvíjať značnú aktivitu na presvedčenie žalovaného o svojej pravde aj po tom, čo štátny orgán, ktorý mal podiel na vzniku chyby pri ROEP, doložil listinami, že k chybe skutočne došlo, a judikatúra k otázke možnosti prelomenia zásady „*nemo plus iuris*“ už bola ustálená.

II.

Sťažostná argumentácia

5. Sťažovatelia ústavnou sťažnosťou napadli výrok III rozsudku krajského súdu z 19. februára 2025, teda v časti, v ktorej krajský súd aplikáciou § 257 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) zmenil prvostupňový rozsudok a z pôvodnej povinnosti žalovaného zaplatiť trovy konania v plnom rozsahu zaviazal žalobcu povinnosťou náhrady trov konania v rozsahu 50 %. Sťažovatelia s uvedeným rozhodnutím nesúhlasia a sú toho názoru, že v danej veci neexistovali dôvody hodné osobitného zreteľa a ani iné výnimočné okolnosti, ktoré by odôvodňovali prelomenie zásady úspechu v spore a podmieňovali tým aplikáciu § 257 CSP. Sťažovatelia boli v spore v plnom rozsahu úspešní a žalovaný navyše v celom priebehu sporu nemal záujem na tom, aby súd moderoval, resp. nepriznával náhradu trov konania v plnom rozsahu. Žalovaný aplikáciu uvedeného ustanovenia navrhoval výhradne len alternatívne pre prípad jeho neúspechu spore. V prípade, ak by však bol v konaní úspešný, od sťažovateľov požadoval náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

6. Sťažovatelia nepopierajú, že súdne konanie nezapríčinil svojím konaním žalovaný, ale zapríčinila ho chyba správneho orgánu pri vyhotovovaní ROEP, na základe ktorej vznikla nezákonná evidencia vlastníkov v katastrálnom operáte. Taktiež je nesporné, že žalovanému v prípade, ak sťažovateľom uhradí trovy konania, vznikne majetková ujma na jeho vlastníckych právach. Príčinu vzniku majetkovej ujmy žalovaného možno na základe priznaného pochybenia správneho orgánu pričítať práve správneho orgánu. Nárok na náhradu škody od správneho orgánu má však výlučne len žalovaný, pretože len jemu na tomto pochybení vznikne skutočná škoda. Žalovaný sa teda bude

môcť proti štátu domáhať náhrady škody bez ohľadu na to, či sťažovateľom uhradí 50 % alebo 100 % trov konania. Sťažovatelia mali však v konaní plný úspech a považujú za nespravodlivé, že ten, kto bol dotknutý nesprávnym postupom správneho orgánu, nebude mať zabezpečenú celú náhradu trov konania a škodca, teda správny orgán, bude môcť škodu uhradiť uhradením zníženej sumy náhrady škody.

7. Krajský súd oprel svoj právny názor o rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 83/2019, ktoré však podľa sťažovateľov nie je možné na danú vec analogicky aplikovať. Podľa názoru ústavného súdu prezentovaného v uvedenom rozhodnutí na aplikáciu § 257 CSP je potrebné splnenie viacerých dôvodov hodných osobitného zreteľa, a to okrem chyby správneho orgánu aj nízky príjem žalovaných a posúdenie príčiny na podanie žaloby. Krajský súd však pri vydávaní napadnutého rozsudku neskúmal solventnosť žalovaného, no napriek tomu mu znížil povinnosť nahradiť trovy konania. Vzhľadom na postavenie žalovaného (povolaním advokát, pozn.) je možné predpokladať, že je solventný, napokon v konaní netvrdil opak, a teda na aplikáciu § 257 CSP nebol naplnený dôvod hodný osobitného zreteľa spočívajúci v jeho nízkych príjmoch. Sťažovatelia rovnako spochybňujú aj analogickú aplikáciu rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 100/2020 krajským súdom, ktoré podľa názoru sťažovateľov taktiež nemožno v konkrétnostiach obsahovo prepojiť na rozhodovanie v ich veci.

8. Napriek úspechu v celom rozsahu proti solventnému žalovanému, ako aj snahe sťažovateľov predchádzať sporom a vzniku trov v konaní im odvolací súd nepriznal náhradu trov konania v plnom rozsahu. Nepriznanie náhrady trov konania v plnom rozsahu je voči sťažovateľom nespravodlivé a zároveň sa tým zasahuje do ich práva na súdnu ochranu, ako aj ich práva vlastníť majetok.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie označených práv podľa ústavy, listiny, dohovoru a dodatkového protokolu výrokom III napadnutého rozsudku krajského súdu, ktorým zmenil rozsudok okresného súdu v časti trov konania, keď z pôvodnej povinnosti žalovaného zaplatiť sťažovateľom trovy konania v plnom rozsahu zaviazal žalobcu povinnosťou náhrady trov konania v rozsahu 50 %. Sťažovatelia sú toho názoru, že v predmetnej veci neexistovali dôvody hodné osobitného zreteľa, ktoré by mali za následok prelomenie zásady úspechu v spore a podmieňovali by aplikáciu § 257 CSP.

III.1. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (čl. 36 ods. 1 listiny) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru:

10. Ústavný súd pri posudzovaní ústavných sťažností smerujúcich proti rozhodnutiam o trovách zdôrazňuje, že rozhodovanie o trovách konania pred všeobecnými súdmi prislúcha zásadne týmto súdom. Ústavný súd ich preto preskúma iba celkom výnimočne. Problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení zákona, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (IV. ÚS 248/08, II. ÚS 569/2017). O arbitrárnosti (svojvôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným

súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

11. Na druhej strane je aj rozhodovanie o náhrade trov konania integrálnou súčasťou súdneho konania, a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže rozhodnutím, ako aj postupom predchádzajúcim jeho vydaniu, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu (obdobne II. ÚS 56/05). Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je *ratione materiae* aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. o náhrade trov konania v súlade so zákonom (Robins c. Spojené kráľovstvo z 23. 9. 1997).

12. Ústavný súd nie je ďalšou inštanciou v sústave všeobecného súdnictva, ale nezávislým orgánom ochrany ústavnosti pôsobiacim mimo nej. Z tohto postavenia mu preto neprislúcha, aby v rozsahu a spôsobom prislúchajúcim opravnému súdu posudzoval vecnú správnosť právneho záveru, ku ktorému dospel všeobecný súd pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania. Pri posudzovaní ústavnej udržateľnosti rozhodnutia všeobecného súdu je úlohou ústavného súdu zaujať stanovisko k tomu, či napadnuté rozhodnutie vo vymedzenej časti spĺňa požiadavku ústavnosti (či interpretácia a aplikácia použiteľných procesnoprávných noriem nepopiera ich účel a význam a či odôvodnenie rešpektuje požiadavky čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru), rešpektujúc pritom svoj ustálený právny názor, v zmysle ktorého postup všeobecného súdu v súlade s platným a účinným zákonom (procesnými a hmotnoprávnymi predpismi konania v predmetnej veci) nemožno hodnotiť ako porušovanie základných ľudských práv (napr. I. ÚS 8/96, II. ÚS 81/00).

13. Podľa § 257 CSP súd výnimočne neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa. Toto zákonné ustanovenie predstavuje odchýlku zo zásady zodpovednosti za výsledok (§ 255 CSP) aj zo zásady zodpovednosti za zavinenie (§ 256 ods. 1 CSP). Súd podľa neho nemusí zaviazat' neúspešnú stranu sporu nahradit' trovy konania úspešnej strane, resp. nemusí zaviazat' stranu, ktorá spôsobila vznik trov svojím zavinením, aby tieto trovy nahradila protistrane. Dôvody hodné osobitného zreteľa ani výnimočné okolnosti zákon neuvádza ani exemplifikatívne a ich výklad ponecháva na súdnej praxi. To však neznamená, že tým vytvára priestor na celkom voľnú úvahu súdu. V zmysle dnes už ustálenej judikatúry (napr. uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 MCdo 17/2009, sp. zn. 5 Cdo 67/2010 či sp. zn. 3 MCdo 46/2012) § 257 CSP nie je možné považovať za normu zakladajúcu voľnú možnosť aplikácie (v zmysle svojvôle), ale ide o ustanovenie, podľa ktorého je súd povinný skúmať, či v prejednávanej veci existujú zvláštne okolnosti hodné osobitného zreteľa, na ktoré je potrebné pri určení povinnosti nahradit' trovy konania výnimočne prihliadnuť. Existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa musí súd vo svojom rozhodnutí riadne a presvedčivo odôvodniť, pretože v opačnom prípade by mohlo ísť o postup, ktorý by mohol mať znaky svojvôle. Nie je prípustné odôvodnenie obsahujúce iba odkaz na výpoveď účastníka konania bez toho, aby z neho bolo možné zistiť, z akých dôkazných prostriedkov súd čerpal svoje zistenia pre následný záver o odôvodnenosti aplikovať § 257 CSP.

14. Ústavný súd preskúmal relevantnú časť napadnutého rozsudku v kontexte uplatnenej sťažostnej námietky spochybňujúcej zákonnosť aplikácie § 257 CSP krajským súdom. V tomto kontexte posudzoval, či krajský súd v odôvodnení poskytol ústavne akceptovateľnú odpoveď na otázku, v čom spočívajú dôvody hodné osobitného zreteľa, na základe ktorých je možné uplatniť moderačné právo súdu. Zároveň ústavný súd posudzoval, či napadnutý rozsudok nevykazuje prvky svojvôle. Z relevantných častí napadnutého rozsudku krajského súdu vyplýva, že nosným argumentom pre aplikáciu § 257 CSP bola skutočnosť, že v priebehu konania sa jednoznačne preukázalo, že k chybnému zápisu vlastníka do katastra nehnuteľností došlo v dôsledku pochybenia štátneho orgánu pri vyhotovení registra obnovenej evidencie pozemkov. Vychádzajúc z judikatúry ústavného súdu v obdobných právnych veciach (sp. zn. IV. ÚS 83/2019), krajský súd uvedenú skutočnosť vyhodnotil tak, že uvedené predmetné pochybenie je pôvodnou príčinou sporu, ktorého začatie nemožno v plnom rozsahu pričítať žalovanému, čo je podľa krajského súdu dostatočný dôvod na prelomenie zásady úspechu v spore (§ 255 CSP) a čím sa rešpektuje aj zásada zodpovednosti za zavinenie (§ 256 ods. 1 CSP).

15. Ústavný súd po dôkladnej analýze predmetného rozhodnutia konštatuje, že krajský súd ústavne akceptovateľným a dostatočným spôsobom zdôvodnil, prečo sa v prípade sťažovateľov rozhodol využiť zákonom umožňovanú moderáciu a aplikovať výnimku zo zásady úspechu v konaní. Právny názor vyslovený krajským súdom, podľa ktorého dôvodom hodným osobitného zreteľa je skutočnosť, že pri spracovaní registra došlo k hrubej chybe nezavinenej stranami sporu, má aj podľa ústavného súdu racionálny základ a je preto legitímny a z ústavného hľadiska akceptovateľný.

16. Ústavný súd pripomína, že skutkovo obdobnou vecou sa už vo svojej rozhodovacej činnosti zaoberal, z čoho napokon vychádzal aj krajský súd pri rozhodovaní vo veci sťažovateľov (pozri uznesenie sp. zn. IV. ÚS 83/2019, pozn.). Na margo sťažovateľmi vznesených námietok, ktorí spochybnili aplikovateľnosť odkazovaného rozhodnutia vo svojej veci, ústavný súd osobitne uvádza, že z odkazovaného rozhodnutia nevyplýva, že pri posudzovaní existencie dôvodov hodných osobitného zreteľa musí byť kumulatívne splnených viacero takýchto dôvodov. Rovnako nemožno prisvedčiť ani argumentu spochybňujúcemu aplikáciu rozhodnutia sp. zn. II. ÚS 100/2020. Napriek skutočnosti, že predmet sporu v uvedenej veci v konkrétnostiach skutkovo celkom nekorešpondoval s prípadom sťažovateľov, ústavný súd v uvedenom rozhodnutí definoval podmienky možnej aplikácie § 257 CSP, rovnako poukázal aj na normu kvality odôvodnenia súdnych rozhodnutí, ktoré po obsahovej stránke korešpondujú s obsahom označených práv. Nemožno preto súhlasiť s názorom, že obsah uvedených rozhodnutí nemožno aplikovať na prípad sťažovateľov.

17. Za námietku, ktorá by bola spôsobilá zvrátiť právne následky relevantnej časti napadnutého rozsudku, ústavný súd nevyhodnotil ani eventuálnu možnosť žalovaného uplatniť si nárok na náhradu škody proti štátu na základe zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Krajský súd vychádzal aj pri rozhodovaní o trovách konania z uzavretého skutkového stavu a nemohol brať do úvahy hypotetickú okolnosť, ktorá v budúcnosti ani nemusí nastať.

18. Ústavnému súdu po preskúmaní obsahu napadnutého rozsudku nezostalo iné, než len konštatovať, že krajský súd napadnutú časť svojho rozsudku riadne zdôvodnil, rešpektoval obsah a zmysel aplikovateľnej právnej normy, preto sa nemohol dopustiť ústavou zakázanej svojvôle, a tým aj porušenia ústavou zaručených práv, ktoré sťažovatelia označili v ústavnej sťažnosti.

Odôvodnenie rozsudku krajského súdu v napadnutej časti v kontexte námietok uplatnených v ústavnej sťažnosti považuje za dostatočné a ústavne akceptovateľné a, riadiac sa zásadou minimalizácie zásahov do štátnej moci, konštatuje, že nevidí dôvod na revíziu právnych záverov krajského súdu uvedených v relevantnej časti napadnutého rozsudku. Skutočnosť, že sa sťažovatelia s názorom krajského súdu nestotožňujú, nepostačuje na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Vzhľadom na uvedené ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľov v uvedenej časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ako zjavne neopodstatnenú.

III.2. K namietanému porušeniu práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a 3, čl. 51 ods. 1 a čl. 144 ústavy, čl. 11 listiny a čl. 1 dodatkového protokolu:

19. Sťažovatelia porušenie práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a 3, čl. 51 ods. 1 a čl. 144 ústavy, čl. 11 listiny a čl. 1 dodatkového protokolu odvíjajú od porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Práve s ohľadom na argumentačné prepojenie oboch uvedených obsahových častí ústavnej sťažnosti nemohlo v dôsledku absencie porušenia základného práva zaručeného podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (čl. 36 ods. 1 listiny) a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru dôjsť ani k porušeniu sťažovateľmi označených práv, a preto aj v daných častiach bolo potrebné ústavnú sťažnosť odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

20. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti v celom rozsahu bolo bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľov obsiahnutých v petite ich ústavnej sťažnosti, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. júna 2025

Ladislav Duditš
predseda senátu